

pròpia, Jou diu de la seva banda que la LPL «es fonamenta en aquest concepte, que tracta com a concepte col·lectiu, no com a concepte individual, i que com a tal referent col·lectiu té un lligam profund amb altres referents col·lectius del país».

Les intervencions es van agrupar en cinc ponències. A la titulada «Marc constitucional i estatutari de la llengua. Drets i deures lingüístics» hi ha les intervencions del notari J. M. Puig Salellas, de J. Ferret i Jacas i de M. A. Aparicio Pérez. A la ponència «La llengua i l'ensenyament», les d'E. Argullol i Murgadas i del llavors president del Consell Escolar de Catalunya, Jaume Sarramona. A «La llengua a l'Administració», les de J. Vernet i Llobet i d'I. Agirreazkuenaga Zigorraga. A la ponència «La llengua en la justí-

cia, els registres i el notariat» hi ha les del magistrat J. Bayo Delgado, del notari F. Torrent i Cufí i del director del Centre d'Estudis Registrals, F. J. Gómez Gálligo. En darrer terme, a «La llengua en els mitjans de comunicació i en el món socioeconòmic», les d'Antonio Franco, director d'*El Periódico de Catalunya*, de Lluís de Carreras i Serra, llavors president del Consell Audiovisual, de J. M. Bordas i Pallarès, de la Cambra de Comerç de Barcelona, i també les d'A. Milian i Massana i A. Font i Ribas.

La publicació es tanca amb una «Cloenda» del llavors conseller de Cultura, Joan M. Pujals, i amb un «Resum» útil de les intervencions en català, castellà i anglès.

Josep PUIG I PLA

La lingüística de Pompeu Fabra, edició a cura de Jordi Ginebra, Raül-David Martínez Gili i Miquel Àngel Pradilla, 2 volums, Alacant, Institut Universitari de Filologia Valenciana-Universitat Rovira i Virgili, 2000, col·lecció «Symposia Philologica», 342 i 412 pàgines, ISBN 84-7908-595-9.

Els dies 14, 15 i 16 de desembre de 1998 es va dur a terme a Tarragona el Col·loqui Internacional *La lingüística de Pompeu Fabra*, organitzat pel Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. L'obra que ara ressenyem n'aplega les conferències d'inauguració i cloenda i la major

part de les ponències i comunicacions.

Pompeu Fabra és sens dubte una personalitat admirada pel seu compromís cívic i per la seva contribució decisiva a la normalització de la llengua catalana i al redreçament del sentiment d'identitat. Podríem dir que, de fet, Pompeu Fabra ha

estat percebut en diverses ocasions més com un símbol nacional que com un referent científic. És cert que davant de la imatge d'un Pompeu Fabra reduït a la condició de redactor de gramàtiques i diccionaris, Joan Coromines i d'altres filòlegs s'han esforçat amb èxit desigual a posar en relleu l'extraordinària solidesa del seu treball exigent i ambiciós, fruit d'una visió global i integradora, d'establiment de la normativa de la llengua catalana i l'important valor científic de les seves contribucions a l'estudi de la llengua. Cal celebrar en aquest sentit que s'hagi donat el seu nom a una universitat pública catalana.

Deixant enrere, doncs, les presentacions merament laudatòries i el caràcter d'homenatge, l'esmentat col·loqui internacional es plantejava amb la voluntat de reivindicar la veritable dimensió de l'aportació lingüística de Pompeu Fabra. El resultat és realment valuós i ens dona l'oportunitat de tornar a examinar una obra que ha estat determinant per entendre la recuperació del prestigi d'una llengua que havia viscut un llarg període de decandiment i marginació, i per fer possible la difusió i la dignificació del seu ús com a vehicle de comunicació general i de creació i expressió cultural. Encara que existeixen publicacions monogràfiques d'un interès indiscutible sobre Pompeu Fabra, com els estudis de Sebastià Bonet, Mila Segarra, Joan Solà, Xavier Lamuela

o Josep Murgades, els dos volums que ara comentem inclouen un ampli ventall de treballs excel·lents que ens permeten d'aprofundir en el coneixement de Pompeu Fabra com a lingüista.

Al primer dels dos volums, hi trobem nou textos sobre «Aspectes normatius. Norma lingüística, codificació i gramàtiques» —destaquem-hi, per la seva ambició, les aportacions de Joshua Fishman, Mila Segarra i Joan Solà— i quatre textos sobre «Aspectes normatius. Relacions entre llengües i entre dialectes» —assenyalem-hi els de Georg Kremnitz, sobre l'espai occitanocatalà, i el d'Antoni Ferrando, sobre els dialectes territorials.

El segon volum es compon també de dues parts, la primera, que inclou nou textos, està destinada a tractar d'«Aspectes gramaticals» —destaquem-hi les contribucions de Sebastià Bonet, sobre sintaxi diferencial i interferència, i de Josep Martines, sobre la construcció «en + infinitiu»— (i la segona, amb dotze estudis, està centrada en els «Aspectes lexicogràfics» —esmentem-ne els de Victòria Alsina, sobre les relacions lèxiques en el *Diccionari de la llengua catalana*, el de Teresa Cabré, sobre terminologia, i el de Jordi Ginebra i Anna Montserrat, sobre el tractament de les unitats fraseològiques en el diccionari de Pompeu Fabra.

Durant molt de temps s'havia criticat des del món universitari al-

guns seguidors de Pompeu Fabra atribuïnt-los de ser més «fabristes que Fabra» perquè amb una mena de presentació detallista i esquivada de la seva obra, que de vegades escampava interpretacions que restringien molt les opcions que deliberadament Fabra havia deixat obertes, n'acabaven fent, sense voler, una mena de caricatura que n'ocultava la veritable dimensió intel·lectual i científica.

La publicació d'aquests volums ens ajuda a restituir, sense elogis desmesurats i sense reduccionismes injustificats, l'esplèndida realitat

d'una obra científica singular i magistral, que ha tingut continuïtat en la tasca de Joan Coromines, de Francesc de B. Moll, de Manuel Sanchis Guarner, de Josep M. de Casacuberta, d'Antoni M. Badia i Margarit i de l'escola sorgida a les universitats catalanes i d'altres països a partir del restabliment o la creació de departaments especialitzats en la recerca i l'ensenyament superior de la llengua catalana. Celebrem-ho.

Carles DUARTE

Maria Àngels DIÉGUEZ SEGUÍ, *El Llibre de Cort de Justícia de València (1279-1321). Estudi lingüístic*, Alacant-Barcelona, Institut Universitari de Filologia Valenciana, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001, 476 pàgines, ISBN 84-8415-296-0.

La filologia valenciana viu una etapa excel·lent perquè després de les grans figures que han dominat el segle xx (Manuel Sanchis Guarner, Germà Colón,...) les universitats valencianes estan vivint un relleu dels estudis lingüístics que l'obra de Maria Àngels Diéguez confirma.

Al pròleg del llibre, el professor Jordi Colomina valora encertadament la importància que els investigadors s'ocupin d'analitzar els textos utilitaris antics perquè ens mostren una realitat lingüística més

propia a la quotidiana de l'època que la que apareix als escrits literaris. Maria Àngels Diéguez ens dona a conèixer en aquesta ocasió un treball científic minuciós i exigent, que és una part d'una brillant tesi doctoral. La recerca de la professora Diéguez s'adreça a analitzar un moment clau en el procés de configuració del català. Els documents que examina són contemporanis de Ramon Llull i per la seva naturalesa (vendes i penyores, denúncies i demandes criminals, testimonis populars en causes criminals, cartes,...) ens permeten adquirir una visió prou rica i